

Handläggare
Peter Hurtig
Telefon: 08-50801255**Till**
Järva stadsdelsnämnd
2023-10-26

Stockholms stads strategi för parklekar

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

1. Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen
2. Omedelbar justering

Sammanfattning

Stockholms stads strategi för parklekar ska ge en riktning för parklekarnas arbete. Parklekarna ska bidra till att ge alla barn i Stockholm en meningsfull fritid och tillgång till trygga mötesplatser. Stockholms stads strategi för parklekar gäller för perioden 2023 till och med 2026.

Förvaltningen är positiv till parkleksstrategin och anser att den kan skapa stadsövergripande samsyn om riktning, mål, målgrupper, organisation och kvalitet. I strategin lyfts att barn i låg- och mellanstadiet är en prioriterad målgrupp. Av strategin framgår det att öppettiderna ska styras utifrån behov och förvaltningen anser att detta är viktigt för att resurser ska användas effektivt. Grundkrav på kompetens välkomnas, utmaningarna med en sådan satsning innebär emellertid ett ökat behov av resurser, särskilt i linje med förväntningar på ökat öppethållande.

Förväntningar på uppföljning är positivt men inrymmer många utmaningar i form av praktisk metod för genomförande, såväl som precision i analys och slutsatser. Den lokala uppföljningen går inte att ersätta och är avhängig utvecklingsarbetet. Förvaltningen bedömer dock att delar av uppföljningsarbetet med fördel skulle kunna genomföras stadsövergripande för att säkerställa goda förutsättningar och god kvalitet i verksamhetsuppföljningen. Att staden i framtiden kan avsätta en resurs för gemensam uppföljning kan bli en nysatsning som kan komplettera lokala uppföljningar.

Bakgrund

En meningsfull fritid utgör en viktig skyddsfaktor för barn och

unga. Den bidrar till så väl en positiv hälsoutveckling som delaktighet och betydelsefulla relationer till vuxna utanför familjen. Det stärker även ungas identitetsutveckling, självkänsla, sociala kompetens och problemlösningsförmåga.

Stockholms parklekar har varit en viktig del av stockholmarnas gemensamma vardag sedan 1930-talet och de är en viktig del i stadens arbete med barns fritid. Tillsammans med fritids- och ungdomsgårdarna är stadens parklekar en del i en kedja av öppna fritidsverksamheter som samlat ska bidra till en meningsfull fritid för barn och unga. Parklekarna är även en mötesplats för andra målgrupper i olika åldrar som regelbundet besöker stadens parklekar.

Kulturnämnden fick 2022 i uppdrag att genomföra en utredning av parklekarnas verksamhet för att kunna ta ett helhetsgrepp om utvecklingen av verksamheten. Utredningen visade hur uppskattade och välbesökta stadens parklekar är. Parklekarna spelar en särskilt viktig roll för de barn som inte tar del av annan fritidsverksamhet. Pojkar och flickor besöker parklekar ungefär i samma utsträckning.

Utredningen visade samtidigt på stora skillnader mellan olika stadsdelsområden och parklekar vad gäller antal parklekar, budget, organisation och bemanning, tillgänglighet, målgrupper och mål. Parklekarna har ofta ett otydligt formulerat och brett uppdrag. Bredden i parklekarnas verksamhet och möjligheten att göra lokala prioriteringar är en styrka. Samtidigt riskerar skillnaden mellan stadsdelsområdena och avsaknaden av gemensamma mål och prioriteringar för Stockholms parklekar att skapa ojämlika förutsättningar för stadens barn att ta del av en parkleksverksamhet av hög kvalitet.

Utredningen visade även att ändamålsenliga parkleksbyggnader är viktiga för en parkleksverksamhet av hög kvalitet. Alla parklekar har idag inte tillgång till inomhuslokaler och många befintliga lokaler bedöms inte leva upp till verksamhetens och målgruppernas behov. Förutsättningarna att driva en utökad verksamhet i parkleksbyggnaderna samt för att bygga nytt är på vissa håll begränsade, främst utifrån myndighetskrav och detaljplaneförutsättningar.

Ärendet

Stockholms stads strategi för parklekar ger en riktning för parklekarnas uppdrag och inriktning. Nedan presenteras strategin i korthet.

Vilka omfattas av strategin?

Strategin vänder sig primärt till stadens stadsdelsnämnder som ansvarar för parkleksverksamheten samt fastighetsnämnden, som ansvarar för parkleksbyggnaderna. Strategin ska dock vara ett stöd även för andra nämnder och viktiga aktörer i samhället i arbetet med att utveckla en likvärdig fritidsverksamhet för Stockholms barn.

Giltighetstid

Stockholms stads strategi för parklekar gäller för perioden 2023 till och med 2026. Under 2026 genomförs en revidering av strategin.

Definition av parklek

En parklek är en bemannad lekplats med attraktiva utemiljöer och funktionella lokaler. Parkleken är en öppen verksamhet för stadens barn, men även en mötesplats dit stockholmare i alla åldrar är välkomna.

Strategins syfte

Strategin syftar till att skapa samsyn inom staden och ge en riktning för hur parklekarna ska arbeta för att fler barn ska få en rik och meningsfull fritid. Strategin visar på ett antal områden som staden ska fokusera på för att utveckla verksamheten och nå uppsatta mål. Strategin visar även på ansvarsfördelningen mellan olika centrala aktörer.

Parklekarnas uppdrag

Parklekarna i Stockholms stad ska möjliggöra en stimulerande fritid för stadens barn. Verksamheten ska vara öppen och kostnadsfri och barnen behöver inte anmäla sig för att komma till parkleken. Parklekarna ska vara bemannade med personal som skapar trygghet och som möter barn med positiv förväntan och nyfikenhet på vad de behöver och önskar. Fokus ska ligga på utevistelse i parklekarnas utemiljöer, men i parkleken bör det även finnas parkleksbyggnader som bidrar till att göra verksamheten mer attraktiv och som möjliggör verksamhet i parklekarna året om.

Prioriterad målgrupp för parklekarna

Den prioriterade målgruppen för parklekarnas verksamhet är barn i låg- och mellanstadieåldern som besöker parkleken på sin fritid. Det är särskilt viktigt att nå de barn som idag inte tar del av annan fritidsverksamhet. För att kunna arbeta främjande och nå ut brett till barn i den prioriterade målgruppen är kontakter med vårdnadshavare en viktig del i parklekarnas uppdrag. Det exakta åldersspannet för parkleksverksamheten bestäms av varje stadsdelsnämnd utifrån identifierade behov och önskemål i närområdet.

Parklekarnas mål

Genom en tillgänglig och högkvalitativ verksamhet bidrar Stockholms stads parklekar till att ge alla stadens barn en meningsfull fritid och tillgång till trygga mötesplatser.

För att bidra till strategins övergripande mål omfattar strategin ett antal målområden.

Tillgängliga parklekar nära målgrupperna:

Parklekar ska finnas nära barnen i alla delar av staden och ha generösa öppettider anpassade efter barnens levnadsmönster och behov. Parklekarna, både som fysisk plats och de aktiviteter som äger rum där, ska vara inkluderande för alla, och vara fysiskt tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Attraktiva parklekar med verksamhet av hög kvalitet:

Parkleksverksamheten ska ge möjligheter till en aktiv och stimulerande fritid samt möjlighet till rekreation och avkoppling. Med löpande omvärldsbevakning och hög delaktighet från målgruppen ska parklekarna vara flexibla och lyhörda i en föränderlig värld. Stockholms stad ska utarbeta en gemensam och tydlig plan för hur befintliga parkleksbyggnader kan utvecklas och bevaras, samt var och hur nya byggnader kan tillkomma.

Stark bemanning och välfungerande arbetssätt:

På samtliga parklekar i Stockholm ska det arbeta utbildad personal som har särskild kompetens inom lekens betydelse och utomhuspedagogik. Parklekspersonalen ska löpande få kompetensutveckling. Parklekarna ska aktivt arbeta för ett långsiktigt samarbete med andra verksamheter för att skapa värde för gemensamma målgrupper och nå gemensamma mål.

Uppföljning som driver utveckling:

Varje stadsdelsnämnd ska utarbeta en utvecklingsplan som visar hur strategin ska realiseras. Berörda nämnder ansvarar löpande för genomförande och uppföljning av strategin utifrån respektive ansvarsområde och inom ramen för ordinarie verksamhetsplanering. Kulturnämnden ska, genom sin samordnande och övergripande roll, stödja stadsdelsnämnderna både i genomförande och uppföljning av strategin.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen stadsutveckling, medborgarservice och fritid.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till parkleksstrategin och anser att den kan skapa stadsövergripande samsyn om riktning, mål, målgrupper,

organisation och kvalitet. Förvaltningen ser också positivt på att strategin samtidigt öppnar upp för lokala anpassningar och framtagande av en nämndspecifik utvecklingsplan utifrån behov och efterfrågan med stockholmarna i fokus.

Prioriterade målgrupper

Förvaltningen bedömer att förtydligandet i strategin avseende prioriterade målgrupper är en viktig ingång för fortsatt internt arbete och för vilka målgrupper som parkpersonalen ska rikta störst uppmärksamheten mot. Strategin argumenterar för att det är barn i låg- och mellanstadieålder som besöker parkleken på sin fritid som är prioriterad målgrupp, samt att parklekspersonalens huvudsakliga fokus ska ligga på barn som besöker parkleken utan en vuxen, dvs ej barn i förskola eller förskoleålder.

Förvaltningen behöver i utvecklingsplanen analysera lokala åldersanpassningar beroende på vilken parklek som omnämns. Vidare bör utvecklingsplanen inkludera stadsmiljöanpassningar i form av lekutrustning och annat som möter målgruppens åldersspann.

Tillgängliga parklekar nära målgrupperna

Parklekar ska utifrån strategin finnas nära barnen i alla delar av staden. Just nu har förvaltningen enligt antagen definition fyra parklekar, dessa är lokaliserade i södra Järva, två i Tensta, Erikslund och Spånga By, en i Rinkeby, Rinken och en i Solhem, Soltunet, varav den femte, Hinken i Rinkeby, formellt inte uppnår kriterierna då funktionell parkleksbyggnad saknas.

Enligt strategin ska öppettider och bemanning anpassas efter barnens levnadsmönster där öppet efter skolan ska vara ett grunderbjudande. Öppettider på lov och helger anses vara viktigt i strategin.

Att nyttja föreningslivet som samverkanspart för att utöka öppettiderna i enlighet med strategin är något som flera förvaltningar gör, vissa förvaltningar har all verksamhet drivet av föreningar. Förvaltningen bedömer att idén om att samverka med föreningslivet för att utöka öppettiderna är en intressant möjlighet, dock behöver en sådan bemanning och utökning möta de kompetenskrav som finns med i strategin.

Välfungerande parkleksbyggnader är en viktig komponent för att erbjuda bra parklek menar strategin. Förvaltningen instämmer men önskar samtidigt lyfta att det inom ordinarie budget inte är möjligt att rusta upp parklekarna i den takt som krävs utifrån det stora besöksflödet som finns. Här anser förvaltningen att staden behöver

se över hur mycket som ska åligga stadsdelsförvaltningarna när det kommer till finansiering och resursallokering.

Attraktiva parklekar med verksamhet av hög kvalitet

Förvaltningen instämmer i strategins perspektiv på möjligheterna som finns inom parkleken för kultur, idrott och föreställningar men ser också utmaningarna i detta då flera parklekar inte alls har förutsättningar för uppträdanden i form av naturliga scenplatser, sittplatser eller enkel tillgång till eldistribution.

Stark bemanning

Förvaltningen ser positivt på strategins fokus på närvaron av trygga vuxna förebilder och delar vidare synen på att personal ska ha särskild kompetens inom lekens betydelse, utomhuspedagogik samt gärna eftergymnasial utbildning. Utmaningarna med en sådan satsning framåt innebär bland annat ett ökat behov av resurser, särskilt i linje med förväntningar på ökat öppethållande.

God samverkan

Förvaltningen har (år 2024) ett upptagningsområde med 8826 st barn i åldern 6-12 år, samt 5935st barn i åldern 1-5 år, sammantaget blir det 14 761 st barn och indikativt ca 29 500 st tillhörande vårdnadshavare. Den totala gruppen invånare som potentiellt skulle kunna intressera sig och besöka verksamheterna är således mycket stor. Mätningar som förvaltningen genomfört visar på att antal besök per dag, under högsäsong, kan uppgå till ca 200-300 st/barn (borträknat förskoleklasser) på en angiven parklek. Besökarna kommer från många olika förutsättningar där det gemensamma är att förvaltningen och parkleken med rätt samverkansinsatser kan skapa möjligheter för en stor bredd av anpassade insatser till barns olika behov. Även om parklekarna inte har vårdnadshavare som primär målgrupp anser förvaltningen liksom strategin att det behöver finnas en röd tråd runt nämnda målgruppen för att värna om samverkansmöjligheterna som finns i parklekarna. Utan dessa kommer samverkansarbetet runt barnen inte att kunna uppnås, vårdnadshavare är många gånger länkarna in i social inkludering, det behöver också strategin fortsatt ta höjd för. Förvaltningen ser liksom strategin goda möjligheter i att utveckla samverkan med nyckelaktörer såsom kulturförvaltningen, idrottsförvaltningen, socialtjänsten, medborgarservice, förskolor, skolor, föreningsliv. På så sätt kan parklekarna bidra till att barn och deras vårdnadshavare hittar vägar in till viktiga delar i samhället vilket skapar stora synergimöjligheter inom Järva.

Uppföljning som driver utveckling

Förvaltningen behöver ta fram en utvecklingsplan som visar hur strategin ska realiseras, ett arbete som förväntas inledas i samband med verksamhetsplanen 2024. Kulturnämnden ska bistå nämnderna

i att ta fram metoder och former för uppföljning på ett likvärdigt sätt inom staden.

Förvaltningens medskick är att uppföljningsarbetet som riktar sig mot ett av stadens mest öppna och frekventerade mötesplatser inrymmer många utmaningar i form av praktisk metod för genomförande såväl som precision i analys och slutsatser. För att nämna några, skillnader i besöksgrupper mellan parklekar, antal besökare fluktuerar under dagtid och helger, enskilda evenemang kan skapa dåligt jämförelseunderlag, vädret kan skifta och minska antalet besökare under en analysperiod, skillnader i språkkunskaper, svårigheter i att bedöma könsidentitet, etc.

Den lokala uppföljningen går inte att ersätta och är avhängig utvecklingsarbetet. Förvaltningen bedömer dock att delar av uppföljningsarbetet med fördel skulle kunna genomföras stadsövergripande för att säkerställa goda förutsättningar och god kvalitet i verksamhetsuppföljningen. Att staden i framtiden kan avsätta en resurs för gemensam uppföljning kan bli en nysatsning som kan komplettera lokala uppföljningar.

Barnkonsekvensanalys

Den övergripande barnkonsekvensutredningen som genomfördes kopplat till strategin visade att socioekonomiska skillnader spelar in i vilken utsträckning, och vilken form, fritidsaktiviteten blir möjliga för barn. Unga från familjer med större ekonomiska resurser deltar i högre grad i föreningsliv och kulturskola och unga med föräldrar med mindre ekonomiska resurser deltar mer i öppna fritidsverksamheter såsom bibliotek och öppen fritids- verksamhet, inklusive parklek. I Järva finns det geografiska områden med stor andel familjer med begränsade ekonomiska resurser där är även inskrivningsgraden på fritidshem och fritidsklubb lägre. Således blir parkleken ett extra viktigt komplement för en aktiv och meningsfull fritid för hela Järva. Se fullständig barnkonsekvensanalys i bilaga 2

Victoria Callenmark
Stadsdelsdirektör

Adrian Göransson
Avdelningschef

Bilagor

1. Stockholms stads strategi för parklekar
2. Följebrev Stockholms stads strategi för parklekar
3. Barnkonsekvensanalys till arbetet med Stockholms stads strategi för parklekar

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Victoria Callenmark, Stadsdelsdirektör	2023-10-10
Adrian Göransson, Avdelningschef	2023-10-09